

MSW-101: સમાજકાર્યનો ઇતિહાસ અને દર્શન

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I સમાજકાર્ય અને સંબંધિત ખ્યાલો	
એકમ-૧	<p>સમાજકાર્ય અને સંબંધિત ખ્યાલો</p> <ul style="list-style-type: none"> • સમાજકાર્યનો અર્થ • સમાજસેવા • સમાજ સુધારણા • સમાજકલ્યાણ • સામાજિક નીતિ • સામાજિક ક્રિયા • સામાજિક પ્રતિરક્ષા • સામાજિક શિક્ષણ • સામાજિક કાયદાઓ
એકમ-૨	<p>સમાજકાર્યના વિકાસનો ઇતિહાસ: ઇંગ્લેન્ડ, અમેરિકા અને ભારતમાં</p> <ul style="list-style-type: none"> • યુ.કે.(ઇંગ્લેન્ડ), એલિઝાબેથ પુઅર લો-૧૬૦૧ • ચેરિટી ઓર્ગનાઇઝેશન સોસાયટી-૧૮૬૯ • ધ પુઅર લો કમિશન-૧૯૦૫, • ધ બેવરીઝ રિપોર્ટ ૧૯૪૧ • સેટલમેન્ટ હાઉસ મૂવમેન્ટ • ઇંગ્લેન્ડમાં સામાજ કાર્યનો ઇતિહાસ • ભારતમાં સમાજકાર્યનો ઇતિહાસ • અમેરિકાનો સમાજકાર્યનો ઇતિહાસ
એકમ-૩	<p>ભારતમાં સમાજસુધારકોની સામાજકલ્યાણ પ્રત્યેની ફાળો અને સામાજિક યજ્ઞવળ</p> <ul style="list-style-type: none"> • રાજારામ મોહનરાય • ગાંધીજી

	<ul style="list-style-type: none"> • મહાદેવ ગોવિંદ રાનડે • સ્વામી વિવેકાનંદ • ઈશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગર • જયોતિબા ફૂલે • દાદાભાઈ નવરોજી • રામકૃષ્ણ ગોપાલ ભંડારકર • દયાનંદ સરસ્વતી • રવિશંકર મહારાજ • સર સૈયદ અહમદ ખાન • સ્વાતંત્રોત્તર સમયગાળો અને રાજ્યની પ્રવૃત્તિઓ: ભારતના સંદર્ભમાં 	
Block:II જુદાં જુદાં સમયગાળામાં સમાજકાર્ય		
એકમ-૧	સમાજકાર્યમાં જુદાં જુદાં અભિગમોનું માળખું-1 <ul style="list-style-type: none"> • મદદકર્તા- લાભાર્થી વિચારધારા • ધાર્મિક દાન અભિગમ • રાજ્ય પુરસ્કૃત દાન અને કલ્યાણ અભિગમ • સંગઠિત અથવા વૈજ્ઞાનિક દાન અભિગમ • વ્યાવસાયિક સમાજકાર્ય અભિગમ 	
એકમ-૨	સમાજકાર્યમાં જુદાં જુદાં અભિગમોનું માળખું-2 <ul style="list-style-type: none"> • તંત્ર અભિગમ • અધિકાર આધારિત અભિગમ 	
એકમ-૩	સમાજકાર્યમાં જુદાં જુદાં અભિગમોનું માળખું-3 <ul style="list-style-type: none"> • પર્યાવરણીય અભિગમ • શક્તિ આધારિત અભિગમ 	
Block:III સમાજકાર્યની વિચારધારાના સ્ત્રોત		
એકમ-૧	સમાજકાર્યની વિચારધારાના નૈતિક અને ધાર્મિક મૂલ્યો અને હિન્દુ, બૌદ્ધ ધર્મની પરંપરા <ul style="list-style-type: none"> • વિચારધારા એટલે શું ? • ભારતમાં સમાજકાર્યનો ઇતિહાસ • ધાર્મિક પ્રેરણાથી થયેલ આંદોલનો • બૌદ્ધ ધર્મ 	
એકમ-૨	સમાજકાર્યની વિચારધારાના નૈતિક અને ધાર્મિક મૂલ્યો અને ખ્રિસ્તી, મુસ્લિમ ધર્મની પરંપરા	

	<ul style="list-style-type: none"> • મધ્યયુગ (મુસ્લિમ ધર્મ) • સમાજકાર્યની વિચારધારા ખ્રિસ્તી ધર્મને આધારે 	
એકમ-૩	ગાંધી વિચારધારા	
એકમ-૪	ગાંધીજીની વિચારસરણી - મુક્ત અર્થતંત્ર, માનવતાવાદી, સમાજવાદી અને લોકતાંત્રિક વિચારધારા <ul style="list-style-type: none"> • ગાંધી વિચારધારા • ગાંધીજીની મુક્ત અર્થતંત્રની વિચારધારા • ગાંધીજી અને સમાજવાદ • ગાંધીજી અને લોકતંત્ર • ગાંધીજી અને માનવતાવાદ 	
Block:IV વ્યાવસાયિક સમાજકાર્ય		
એકમ-૧	વ્યાવસાયિક સમાજકાર્યના મૂળતત્વો-1 <ul style="list-style-type: none"> • વ્યવસાય તરીકે સમાજકાર્યની ઓળખ • સમાજકાર્યના મૂલ્યો અને સિધ્ધાંતો 	
એકમ-૨	વ્યાવસાયિક સમાજકાર્યના મૂળતત્વો-2 <ul style="list-style-type: none"> • સમાજકાર્યની પદ્ધતિઓ અને કાર્યો 	
એકમ-૩	વ્યાવસાયિક સમાજકાર્યના મૂળતત્વો-3 <ul style="list-style-type: none"> • સમાજકાર્યની આચારસંહિતા • સમાજકાર્યની ભૂમિકાઓ અને કુશળતાઓ 	
એકમ-૪	સમાજકાર્ય શિક્ષણ <ul style="list-style-type: none"> • ભારતમાં અને ગુજરાતમાં સમાજકાર્ય શિક્ષણનો ઇતિહાસ • વિવિધ સમાજ વિદ્યાશાખાઓ અને સમાજકાર્ય શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ • સમાજકાર્ય શિક્ષણમાં ક્ષેત્રકાર્યની જરૂરીયાત અને મહત્વ • સમાજકાર્ય શિક્ષણમાં નિરીક્ષણ(સુપરવિઝન)ની જરૂરીયાત અને મહત્વ સમાજકાર્ય શિક્ષણમાં દસ્તાવેજીકરણની જરૂરીયાત અને મહત્વ	

MSW-102: માનવ વૃદ્ધિ અને વિકાસ

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I		
શારીરિક મનોસામાજિક પાસાઓ		
એકમ-૧	માનવ વર્તનની બહુઆયામીય સમજ <ul style="list-style-type: none"> • માનવ વર્તનની સમજ • વારસો-વાતાવરણની વ્યાખ્યા • માનવ વર્તન ઉપર અસર કરતા ઘટકો તરીકે 	
એકમ-૨	મગજ <ul style="list-style-type: none"> • મગજના વિભાગો • વિકાસના સામાન્ય સિદ્ધાંતો • વૃદ્ધિ • વિકાસ • વારસો સંકલ્પના • વાતાવરણ સંકલ્પના 	
એકમ-૩	વર્તન અભિયાસની પદ્ધતિઓ	
Block:II		
માનસિક પ્રક્રિયાઓ		
એકમ-૧	સંવેદન અને પ્રત્યક્ષીકરણ <ul style="list-style-type: none"> • સંવેદન અને પ્રત્યક્ષીકરણ 	
એકમ-૨	શીક્ષણ <ul style="list-style-type: none"> • શીખવું એટલે શું ? • સ્મૃતિ પ્રક્રિયાઓ • વિસ્મરણ • સ્મૃતિ સુધારણા 	
એકમ-૩	વિચારક્રિયા અને ભાષા <ul style="list-style-type: none"> • વિચારક્રિયાની વ્યાખ્યા • વિચારણાની પ્રક્રિયા • વિચારક્રિયાના ઘટકો • સામાન્યબોધ • શબ્દ-સાહચર્ય • વૈયક્તિક નિર્ણય અને જૂથ નિર્ણય • વિચારક્રિયા અને કમ્પ્યુટર • આવેગ-અર્થ અને સ્વરૂપ • આવેગનો બૌદ્ધિક સિદ્ધાંત 	

Block:III માનવ વિકાસ		
એકમ-૧	વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાનમાં વૃદ્ધિ અને વિકાસ <ul style="list-style-type: none"> વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ, વ્યાખ્યા, હેતુ અને મહત્વ વૃદ્ધિ અને વિકાસનો અર્થ અને સિદ્ધાંતો 	
એકમ-૨	માનવ વિકાસ પર અસર કરતા પરિબલો <ul style="list-style-type: none"> માનવવિકાસ ઉપર વારસા, વાતાવરણ અને પર્યાવરણીય અસર - કુટુંબ અને સમુદાય મૂળભૂત માનવીય પ્રજનનતંત્ર અને પ્રજનનતંત્રની પ્રક્રિયા આનુવાંશિકતાનો ખ્યાલ, જનીન સંક્રમણ, આનુવાંશિક પરિબલોનું મહત્વ, રંગસૂત્રીય વિકૃતિ 	
એકમ-૩	માનવવિકાસના તબક્કા <ul style="list-style-type: none"> માનવવિકાસના તબક્કા જન્મપૂર્વનો સમયગાળો, વિકાસ અને લાક્ષણિકતા સગર્ભાવસ્થા દરમ્યાનનાં સામાજિક - આવેગિક પાસાંઓ જન્મ પ્રક્રિયા, જન્મના પ્રકાર અને પ્રસુતિ સમયેની સમસ્યાઓ 	
એકમ-૪	માનવવિકાસના તબક્કાઓની લાક્ષણિકતાઓ અને સમાયોજન <ul style="list-style-type: none"> નવજાત અવસ્થાની લાક્ષણિકતા, સમાયોજનની સમસ્યાઓ બાળપણની શરૂઆતમાં માતા-પિતાની ભૂમિકા-લાક્ષણિકતા - વિકાસકાર્ય જાખમો - ભાષા સંપાદન, બાળપણમાં શિક્ષણ, રમત અને તેનું મહત્વ, મનોસામાજિક વિકાસ કુટુંબ અને સમાજ સાથેનાં સંબંધો, બાળઉછેર શૈલી, સામાજીકરણ, વ્યક્તિત્વ વિકાસ, બાળપણના અંતના વિકાસકાર્ય, બોધાત્મક અને નૈતિક વિકાસ. યૌવન પ્રવેશ, શારીરિક, આવેગિક પરિવર્તન, સામાજીક સમાયોજન પર તેની અસર તરુણાવસ્થાની લાક્ષણિકતા - વિકાસકાર્ય, બોધાત્મક સમાજીક વિકાસ, સાંવેગિક વિકાસ - જાતીય પરિપક્વતા 	
Block:IV માનવ વિકાસ સંબંધિત સિદ્ધાંતો		
એકમ-૧	ફ્રોઇડના જાતીય વિકાસનો સિદ્ધાંત કે તબક્કો <ul style="list-style-type: none"> ફ્રોઇડે દર્શાવેલ જાતીય વિકાસના તબક્કાઓ 	

એકમ-૨	એરિક્સનનો મનોજાતીય વિકાસનો સિદ્ધાંત <ul style="list-style-type: none"> • મનોસામાજિક વિકાસની અવસ્થાઓ કે તબક્કાઓ 	
એકમ-૩	સ્કીનરનો કારક-શિક્ષણનો સિદ્ધાંત <ul style="list-style-type: none"> • સ્કીનરનો કારક-શિક્ષણનો સિદ્ધાંત 	
એકમ-૪	બાન્ડુરાનો બોધાત્મક સામાજિક શિક્ષણનો સિદ્ધાંત <ul style="list-style-type: none"> • બાન્ડુરાનો બોધાત્મક સામાજિક શિક્ષણનો સિદ્ધાંત 	
એકમ-૫	પિયાજેનો બુદ્ધિનો ખ્યાલ <ul style="list-style-type: none"> • પિયાજેનો બુદ્ધિ અંગેનો ખ્યાલ • પિયાજે અનુસાર બોધાત્મક કે બૌદ્ધિક વિકાસના તબક્કાઓ 	

MSW-103: સામાજિક વિજ્ઞાનોનો પરિચય

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I સમાજકાર્ય માટે સમાજશાસ્ત્રની ઝાળો		
એકમ-૧	સમાજકાર્યનો અર્થ, વ્યાખ્યાઓ, સ્વરૂપ અને મહત્વ <ul style="list-style-type: none"> • વિજ્ઞાન એટલે શું ? • વિજ્ઞાનોનું વર્ગીકરણ • સમાજશાસ્ત્ર: સામાજિક વિજ્ઞાન • સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ: સમજૂતી • સમાજશાસ્ત્ર: કેટલીક વ્યાખ્યાઓ • સમાજશાસ્ત્રનું વિષયક્ષેત્ર: અભ્યાસક્ષેત્ર • સમાજશાસ્ત્રનું મહત્વ 	
એકમ-૨	સમાજશાસ્ત્ર અને અન્ય સમાજવિજ્ઞાન સાથેનો સંબંધ <ul style="list-style-type: none"> • સમાજશાસ્ત્ર : એક વિજ્ઞાન • સમાજશાસ્ત્ર તથા અન્ય સામાજિક વિજ્ઞાન 	
એકમ-૩	સામાજિક સમસ્યાઓ અને સમાજકાર્ય	
Block:II સામાજિક વ્યવસ્થા		
એકમ-૧	સામાજિક વ્યવસ્થાનો અર્થ અને લક્ષણો <ul style="list-style-type: none"> • વ્યવસ્થાનો અર્થ • વ્યવસ્થાની વિશેષતાઓ • સામાજિક વ્યવસ્થાનો અર્થ • સામાજિક વ્યવસ્થાની લાક્ષણિકતાઓ 	
એકમ-૨	સામાજિક વ્યવસ્થાના વિવિધ ઘટકો <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક સમૂહ • સામાજિક સમૂહનો અર્થ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ • સામાજિક સમૂહનું મહત્વ • નિકટવર્તી સમૂહ અને દૂરવર્તી સમૂહ 	

	<ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક ધોરણો • સામાજિક ધોરણોનો અર્થ અને તેની વિશેષતાઓ • સામાજિક ધોરણોના કાર્યો • સામાજિક ધોરણોનું મહત્વ • સંસ્કૃતિ • સંસ્કૃતિનો અર્થ અને લાક્ષણિકતાઓ • સાંસ્કૃતિક વ્યવસ્થા અને સામાજિક વ્યવસ્થા – એક સિક્કાની બે બાજુઓ • સામાજિક દરજ્જા અને સામાજિક ભૂમિકા • સામાજિક દરજ્જાનો અર્થ અને તેના પ્રકારો • સામાજિક ભૂમિકાનો અર્થ અને તેની વિશેષતાઓ 	
એકમ-૩	<p>ભારતીય સામાજિક વ્યવસ્થાના ભાગરૂપ સામાજિક સંસ્થાઓ – ૧</p> <ul style="list-style-type: none"> • લગ્ન સંસ્થા • લગ્નના પ્રકારો • લગ્ન સંસ્થાના કાર્યો • કુંટુંબ સંસ્થા • કુંટુંબનો અર્થ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ • કુંટુંબના કાર્યો • જ્ઞાતિ સંસ્થા • જ્ઞાતિનો અર્થ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ • જ્ઞાતિ સંસ્થાના કાર્યો 	
એકમ-૪	<p>ભારતીય સામાજિક વ્યવસ્થાના ભાગરૂપ સામાજિક સંસ્થાઓ – ૨</p> <ul style="list-style-type: none"> • ધર્મ સંસ્થા • ધર્મનો અર્થ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ • ધર્મના સામાજિક કાર્યો • શિક્ષણ સંસ્થા • શિક્ષણના સામાજિક કાર્યો • રાજ્ય સંસ્થા • રાજ્યના કાર્યો 	
<p>Block:III આર્થિક પદ્ધતિઓ</p>		
એકમ-૧	<p>આર્થિક પદ્ધતિઓનો અર્થ અને મહત્વ</p> <ul style="list-style-type: none"> • આર્થિક પદ્ધતિનો અર્થ 	

	<ul style="list-style-type: none"> • આર્થિક પદ્ધતિની વ્યાખ્યાઓ • આર્થિક પદ્ધતિના લક્ષણો • આર્થિક પદ્ધતિનું મહત્વ 	
એકમ-૨	<p>પરંપરાગત આર્થિક પદ્ધતિઓ અને વર્તમાન આર્થિક પદ્ધતિ</p> <ul style="list-style-type: none"> • મૂડીવાદ • સમાજવાદ • મિશ્ર અર્થતંત્ર • ભારતમાં મિશ્ર અર્થતંત્ર 	
એકમ-૩	<p>ભારતમાં વૃદ્ધિ અને વિકાસ માટેનો મૂડીવાદ, સમાજવાદ અને ગાંધીવાદી વિચારનો અભિગમ</p> <ul style="list-style-type: none"> • મૂડીવાદની સિદ્ધિઓ • સમાજવાદની સિદ્ધિઓ • મિશ્ર અર્થતંત્રની સિદ્ધિઓ • ગાંધીવાદી આર્થિક વિચારો 	
એકમ-૪	<p>આર્થિક પદ્ધતિઓ સાથે સંકળાયેલ સમસ્યાઓ</p> <ul style="list-style-type: none"> • મૂડીવાદની મર્યાદાઓ • સમાજવાદની મર્યાદાઓ • મિશ્ર અર્થતંત્રની મર્યાદાઓ 	

Block:IV ભારતીય રાજકીય પ્રથા		
એકમ-૧	<p>પાયાના અને મહત્વના રાજકીય ખ્યાલો</p> <ul style="list-style-type: none"> • પાયાના રાજકીય ખ્યાલો • ભારતીય રાજકારણના મહત્વના રાજકીય ખ્યાલો 	
એકમ-૨	<p>લોકશાહીની ખ્યાલ અને પ્રકારો</p> <ul style="list-style-type: none"> • લોકશાહીનો મૂળભૂત ખ્યાલ • લોકશાહીના લક્ષણો અને ગુણદોષ • લોકશાહીના પ્રકારો અને સફળતા 	
એકમ-૩	<p>લોકમત અને અસરકારક લોકમતના ઘડતર માટે જરૂરી બાબતો</p>	

BAOU
Education
for All

DR. BABASAHEB AMBEDKAR
OPEN UNIVERSITY

MSW-105: સામાજિક સમસ્યાઓ

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I		
સામાજિક સમસ્યાઓનો પરિચય		
એકમ-૧	સામાજિક સમસ્યાઓનો પરિચય <ul style="list-style-type: none">સામાજિક સમસ્યાની વ્યાખ્યા, અર્થ અને વિભાવનાસામાજિક સમસ્યાનો ખ્યાલ અને લક્ષણિકતાઓ	
એકમ-૨	સામાજિક સમસ્યાઓના તત્વો અને કારણો <ul style="list-style-type: none">સામાજિક સમસ્યાના તત્વોસામાજિક સમસ્યાના કારણો	
એકમ-૩	સામાજિક સમસ્યાના પ્રકાર <p>સામાજિક સમસ્યાઓના પ્રકારો</p> <ul style="list-style-type: none">શારીરિક સમસ્યાઓસહાયક સમસ્યાઓનૈતિક સમસ્યાઓ <p>સામાજિક સમસ્યાઓના પરિબળોને આધારે વર્ગીકરણ</p> <ul style="list-style-type: none">આર્થિક પરિબળોસાંસ્કૃતિક પરિબળોજૈવિક પરિબળોમાનસિક પરિબળો	
એકમ-૪	સામાજિક સમસ્યાઓના અભિગમો <p>સામાજિક સમસ્યાઓના અભિગમો</p> <ul style="list-style-type: none">સામાજિક રોગ નિદાનશાસ્ત્રસામાજિક વિઘટન અભિગમમૂલ્ય સંઘર્ષ અભિગમવિચલિત વર્તન અભિગમલેબલિંગ અભિગમ	

Block:II		
સામાજિક સમસ્યાઓ તેના ઉકેલો અને સમાજકાર્યકરની ભૂમિકા: ભાગ: 1		
એકમ-૧	ગરીબી	
એકમ-૨	બેકારી	
એકમ-૩	લિક્ષાવૃત્તિ	
એકમ-૪	અસ્પૃશ્યતા	
એકમ-૫	મધપાન	
એકમ-૬	નશાખોરી	
Block:III		
સામાજિક સમસ્યાઓ તેના ઉકેલો અને સમાજકાર્યકરની ભૂમિકા: ભાગ: ૨		
એકમ-૧	બાળકો સંબંધિત સામાજિક સમસ્યાઓ: બાળ-તસ્કરી, બાળ-દુરપયોગ	
એકમ-૨	મહિલાઓ સંબંધિત સામાજિક સમસ્યાઓ: દહેજ, મહિલા વિરુદ્ધ હિંસા	
એકમ-૩	કિશોર કે બાળ-અપરાધ	
એકમ-૪	એચ.આઈ.વી./ એઈડ્સ	

Block:IV		
સામાજિક સમસ્યાના સારવાર પદ્ધતિઓ		
એકમ-૧	સામાજિક નીતિ <ul style="list-style-type: none"> સામાજિકનીતિનો અર્થ સામાજિકનીતિના ઉદ્દેશો. સામાજિક નીતિની જરૂરિયાત. સામાજિક નીતિના નમુના કે મોડેલ. 	
એકમ-૨	સામાજિક કાયદા <ul style="list-style-type: none"> સામાજિક કાયદા અને ન્યાયનો ખ્યાલ સામાજિક કાયદાની જરૂરિયાત કે મહત્વ 	

	<ul style="list-style-type: none"> • સ્વત્રંતા પહેલા અને આઝાદી પછીના સામાજિક કાયદાઓ • સામાજિક પરિવર્તનના સાધન તરીકે સામાજિક કાયદા • સામાજિક કાયદા અને ન્યાયને પ્રોત્સાહિત કરવામાં સામાજિક કાર્યકરને ભૂમિકા 	
એકમ-3	<p>સામાજિક ક્રિયા</p> <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક-ક્રિયાની વ્યાખ્યા અને ખ્યાલ. • સામાજિક ક્રિયાના સિદ્ધાંતો. • સામાજિક ક્રિયામાં સામેલ કુશળતા. • સામાજિક ક્રિયા માટે સામાજિક કાર્યકર દ્વારા જરૂરી કુશળતા • સામાજિક ક્રિયાના નમૂનાઓ. • સામાજિક-કાર્ય પરિબલોમાં સામાજિક ક્રિયાનો ઉપયોગ. 	

MSW-201: સામાજિક વૈયક્તિક કાર્ય

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યનો વિકાસ અને સંબંધિત ખ્યાલ		
એકમ-૧	સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યનો ઐતિહાસિક વિકાસ(પશ્ચિમમાં અને ભારતમાં) <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યની વ્યાખ્યા તથા પશ્ચિમમાં અને ભારતમાં સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યનો ઐતિહાસિક વિકાસ • ભારતમાં સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યનો ઐતિહાસિક વિકાસ 	
એકમ-૨	સામાજિક વૈયક્તિક સેવા કાર્યનો ખ્યાલ અને વ્યાખ્યા <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક વૈયક્તિક કાર્ય નો ખ્યાલ • સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યની વ્યાખ્યા કે પરિભાષા • સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યના તત્વો (મૂળભૂત અંગો) 	
એકમ-૩	સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યના સિદ્ધાંતો	
એકમ-૪	સામાજિક વૈયક્તિક કાર્યના મોડલ (અભિગમ)	
Block:II વ્યક્તિ કુટુંબ સાથે કામ કરવાનાં સાધનો		
એકમ-૧	નોંધણી પત્રક અને મુલાકાતી નોંધણી, વૈયક્તિક સેવાકાર્યનાં સિદ્ધાંતો, મુલાકાત અને ગૃહ મુલાકાત <ul style="list-style-type: none"> • નોંધણીપત્રક અને મુલાકાતની નોંધણી • વૈયક્તિક સમાજકાર્યનાં સિદ્ધાંતો • મુલાકાત • ગૃહ મુલાકાત 	
એકમ-૨	સામાજિક વૈયક્તિક સેવાકાર્યમાં અહેવાલલેખનનું મહત્વ, પ્રકાર, કથાનું દસ્તાવેજીકરણ, પ્રક્રિયા દસ્તાવેજીકરણ, સમસ્યા આધારિત દસ્તાવેજીકરણ તથા સામાજિક વૈયક્તિક	

	<p>સેવાકાર્યમાં દરમ્યાનગીરી માટે અહેવાલલેખનનું મહત્વ</p> <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક વૈયક્તિક સેવાકાર્યમાં અહેવાલલેખનની ઉપયોગિતા(મહત્વ) • અહેવાલલેખનનો પ્રકાર • અહેવાલલેખનની ઉપયોગિતા • સામાજિક વૈયક્તિક સેવાકાર્યમાં દરમ્યાનગીરી માટે 	
એકમ-૩	<p>કાર્યકર સેવાર્થીના સંબંધો</p> <ul style="list-style-type: none"> • સંબંધ એટલે શું ? • કાર્યકર્તા-સેવાર્થી સાથેના સંબંધ • સંબંધોની લાક્ષણિકતા 	
એકમ-૪	<p>સંશોધનોનું જ્ઞાન, સંદેશાવ્યવહાર શાબ્દિક અને અશાબ્દિક,આંખ સંપર્ક, શારીરિક હાવભાવ</p> <ul style="list-style-type: none"> • સંસાધનોનું જ્ઞાન • સંદેશાવ્યવહાર મૌખિક અને બિનમૌખિક-આંખ સંપર્ક, શારીરિક હાવભાવ 	
<p>Block:III સામાજિક વૈયક્તિક સેવાકાર્યની કુશળતાઓ અને પ્રયુક્તિઓ</p>		
એકમ-૧	<p>વ્યક્તિ અને કુટુંબ સાથે કામ કરવાની કુશળતાઓ</p> <ul style="list-style-type: none"> • વ્યક્તિ અને કુટુંબ સાથે કામ કરવા માટેની કુશળતાઓ 	
એકમ-૨	<p>વ્યક્તિ અને પરિવાર સાથે કામ કરવાની પ્રયુક્તિઓ, વૈયક્તિક સામાજિક કાર્યકર્તાની ગુણવત્તા</p> <ul style="list-style-type: none"> • વૈયક્તિક સામાજિક કાર્યકરની ગુણવત્તા • વ્યક્તિ અને કુટુંબ સાથે કામ કરવાની પ્રયુક્તિઓ 	
એકમ-૩	<p>સામાજિક વૈયક્તિક સેવાકાર્ય અને પરામર્શન-સરખાપણું અને તફાવત, પદ્ધતિની મર્યાદા</p> <ul style="list-style-type: none"> • વૈયક્તિક સેવાકાર્ય અને પરામર્શન : સમાનતા અને ભિન્નતા • સામાજિક વૈયક્તિક સેવાકાર્ય પદ્ધતિની મર્યાદાઓ 	

<p>Block:IV સેવાર્થીતંત્ર અને લક્ષ્યાંક જુથમાં દરમ્યાનગીરીની પ્રક્રિયા</p>		
એકમ-૧	<p>સેવાર્થીતંત્ર અને લક્ષ્યાંક જુથમાં દરમ્યાનગીરીની પ્રક્રિયા</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • સતત મૂલ્યાંકન અને મનોસામાજિક નિદાન 	
એકમ-૨	<p>દરમ્યાનગીરી, અનુસરણ અને સમાપન</p> <ul style="list-style-type: none"> • દરમ્યાનગીરી • અનુસરણ • સમાપન • કેસહિસ્ટ્રીનો નમૂનો 	
એકમ-૩	<p>વ્યવસાયિક વિકાસનાં સાધન તરીકે ક્ષેત્રકાર્ય અધારિત કેસની રજૂઆત</p> <ul style="list-style-type: none"> • કાર્યનોંધ • વ્યવસાયિક વિકાસના સાધન તરીકે ક્ષેત્રકાર્ય અધારિત કેસની રજૂઆત • કેસસ્ટડીનું માળખું • કાર્ડ ફાઈલ 	

MSW-202: સામાજિક જૂથકાર્ય

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I સામાજિક જુથકાર્યમાં જુથનો ખ્યાલ		
એકમ-૧	જુથનો ખ્યાલ અને માનવજીવનમાં તેની ઉપયોગીતા <ul style="list-style-type: none"> • જુથનો અર્થ • જૂથની વ્યાખ્યા • જૂથના લક્ષણો • જૂથની માનવજીવનમાં ઉપયોગીતા • જૂથના મહત્વની ટુંકમાં સમજ 	
એકમ-૨	સામાજિક જૂથકાર્યની વ્યાખ્યા અને લાક્ષણિકતાઓની સમજ <ul style="list-style-type: none"> • જુથકાર્ય એટલે શું? • જુથકાર્યની વ્યાખ્યાઓ • સામાજિક જૂથની લાક્ષણિકતાઓ • જૂથ સમાજકાર્યની વિશેષતાઓ • જૂથ કાર્યની ટુંકમાં સમજ • જૂથકાર્યની ઉપયોગીતા 	
એકમ-૩	સામાજિક જૂથ કાર્યનો પચ્છીમના દેશોનો અને ભારતનો ઇતિહાસ અને વિકાસ <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક જૂથ કાર્યનો વિકાસ • ભારતમાં સામાજિક જુથકાર્યનો વિકાસ 	
Block:II સામાજિક જૂથકાર્ય		
એકમ-૧	સામાજિક જુથકાર્યના સિદ્ધાંતો <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક જુથકાર્યના સિદ્ધાંતો 	
એકમ-૨	જૂથ રચનાના તબ્બક્કાઓ અને જૂથ પ્રકારો	

	<ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક જૂથ • જૂથ રચનાના તબક્કાઓ • જૂથ પ્રક્રિયા • જૂથની લાક્ષણિકતાઓ • જુથકાર્યની દેખરેખ • જુથકાર્યની દેખરેખના પ્રકારો • જુથકાર્યની દેખરેખના હેતુ અને કાર્ય • સારી દેખરેખ માટેની શરતો • જૂથ નિર્માણ • જૂથના વિવિધ પ્રકારો 	
એકમ-૩	<p>જૂથ વિકાસના તબક્કા</p> <ul style="list-style-type: none"> • જૂથ વિકાસના તબક્કા • જૂથ વિકાસના તબક્કામાં સામાજિક કાર્યકરની ભૂમિકા 	
<p>Block:III સામાજિક જુથકાર્યમાં કાર્યક્રમોનો ઉપયોગ અને સામાજિક જુથકાર્યના કોશ્લ્યો</p>		
એકમ-૧	<p>સામાજિક જુથકાર્યના કોશ્લ્યો</p> <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક જુથકાર્યના કોશ્લ્યો • સામાજિક જુથકાર્યકરના કોશ્લ્યો 	
એકમ-૨	<p>કાર્યક્રમનો ખ્યાલ, કાર્યક્રમ આયોજનના સિદ્ધાંતો અને સામાજિક જુથકાર્ય મહાવરામાં કાર્યક્રમ આયોજનનું મહત્વ</p> <ul style="list-style-type: none"> • કાર્યક્રમ માટે મુખ્ય બાબતો • કાર્યક્રમ આયોજનના પરિબળો • કાર્યક્રમ માધ્યમનો સિદ્ધાંતો • કાર્યક્રમ આયોજનના જૂથ કાર્યકરની ભૂમિકા • સામાજિક જૂથકાર્યમાં કાર્યક્રમ આયોજનનું મહત્વ 	
એકમ-૩	<p>કાર્યક્રમ આયોજનનું મહત્વ અને જૂથ વિકાસ માટે તેનો અમલ</p> <ul style="list-style-type: none"> • કાર્યક્રમનું આયોજન અને વિકાસ • જૂથ આયોજન અને નિર્ણય • કાર્યક્રમ આયોજનનું મહત્વ અને જૂથ વિકાસ માટે તેનો અમલ. • કાર્યક્રમ આયોજનમાં જૂથ- વિકાસ માટે અસરકારકતા માટે જરૂરી બાબતો. • જૂથ વિકાસ માટે થયેલ કાર્યક્રમ 	

	<ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક જૂથકાર્યના કાર્યક્રમો • કાર્યક્રમના સંદર્ભમાં સંસ્થાના કર્યો 	
એકમ-૪	<p>સામાજિક જૂથકાર્યના મુલ્યો અને સિદ્ધાંતો</p> <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક જૂથકાર્યના મુલ્યો • સામાજિક જૂથકાર્યના સિદ્ધાંતોની પ્રસ્તાવના • સામાજિક જૂથકાર્યના સિદ્ધાંતો 	

Block:IV જૂથ પ્રક્રિયા અને ગતિશીલતા, જૂથકાર્યમાં તકનીકો અને સાધનોનો ઉપયોગ		
એકમ-૧	<p>જૂથ પ્રક્રિયા સમાજના પગલાઓ, જૂથ પ્રક્રિયા-પ્રતિક્રિયા વિશ્લેષણ, જૂથ પ્રક્રિયામાં નેતૃત્વ અને તેનો વિકાસ, જૂથમાં પ્રત્યાયન (પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ પ્રત્યાયન)</p> <ul style="list-style-type: none"> • જૂથ પ્રક્રિયા સમાજના પગલાઓ • જૂથ ક્રિયાનું વિશ્લેષણ • જૂથ પ્રક્રિયામાં નેતૃત્વ અને તેનો વિકાસ • જૂથમાં પ્રત્યાયન 	
એકમ-૨	<p>જૂથ ગતિશીલતા, જૂથ પેટાજૂથ, જૂથ સંઘર્ષ, જૂથ નિયંત્રણ અને સ્પર્ધાત્મક લાગણી, જૂથકાર્ય પ્રથમાં સંઘર્ષ સંબંધની ઉપયોગીતા, હેતુ પૂર્ણ પર્યાવરણની રચના અને વિવિધ સંમાયોજના</p> <ul style="list-style-type: none"> • જૂથકાર્યની ગતિશીલતા • પેટા જૂથ • સંઘર્ષ • જૂથનિયંત્રણ • સ્પર્ધાત્મક લાગણી • જૂથકાર્ય પ્રથમાં સંઘર્ષ સંબંધની ઉપયોગીતા • હેતુપૂર્ણ પર્યાવરણની રચના • વિવિધ સંયોજના 	
એકમ-૩	<p>સામાજિક જૂથકાર્યમાં અભીલેખનનું મહત્વ, અભીલેખનના સિદ્ધાંતો, અભીલેખનના પ્રકારો, અભીલેખન નિરીક્ષણની ટેકનીકો, ક્રિયા-પ્રતિક્રિયા અને રેખાકૃતિ હિસ્ટોગ્રામ</p> <ul style="list-style-type: none"> • અભીલેખનનું મહત્વ • અભીલેખનના સિદ્ધાંત • અભીલેખનના પ્રકારો • અભીલેખન નિરીક્ષણની ટેકનીક 	

એકમ-૪	જુથકાર્યમાં સતત મુલ્યાન્કનનું મહત્વ, મુલ્યાનકાનના પ્રકારો અને મુલ્યાનકનની પદ્ધતિઓ <ul style="list-style-type: none">• જુથકાર્યમાં મૂલ્યાંકન	
-------	---	--

BAOU
Education
for All

DR. BABASAHEB AMBEDKAR
OPEN UNIVERSITY

MSW-203: સામુદાયિક સંગઠન કાર્ય

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block I સમુદાયનો પરિચય		
એકમ-૧	સમુદાયનો પરિચય - ૧ <ul style="list-style-type: none">સમુદાયનો અર્થ અને વ્યાખ્યાઓસમુદાયની લાક્ષણિકતાઓસમુદાયના પ્રકારોસામુદાયિક ભાવનાસમુદાય વિશેનું જ્ઞાનસમુદાયના કર્યોસમુદાયમાં નેતૃત્વ	
એકમ-૨	સમુદાયનો પરિચય - ૨ <ul style="list-style-type: none">દલિત સમુદાયનારીવાદ સમુદાયગ્રામીણ સમુદાયનગરીય સમુદાયઆદિવાસી સમુદાય	
એકમ-૩	સમુદાય એકતા અને વિઘટન <ul style="list-style-type: none">સમુદાય એકતાસમુદાય વિઘટન	
Block II સામુદાયિક સંગઠનની પ્રક્રિયા અને પદ્ધતિ		
એકમ-૧	સામુદાયિક સંગઠનની મૂળભૂત વિભાવના <ul style="list-style-type: none">વ્યાખ્યાસમુદાયની વિભાવનાસમુદાયના કર્યોસામુદાયિક સંગઠનની વિભાવનાસામુદાયિક સંગઠનની પદ્ધતિની ધારણાઓસમાજકાર્યની અન્ય પદ્ધતિઓ સાથેનો સંબંધસામુદાયિક વિકાસ અને સામુદાયિક સંગઠન	
એકમ-૨	સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિના સિદ્ધાંતો અને કોશલ્યો <ul style="list-style-type: none">સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિનો ઉદભવ અને સ્વરૂપ	

	<ul style="list-style-type: none"> • સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિના સિદ્ધાંતો • સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિના કોશ્ચો • સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિની જરૂરિયાત કે મહત્વ 	
એકમ-૩	સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિની પ્રક્રિયા <ul style="list-style-type: none"> • સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિની પ્રક્રિયા • જુદા જુદા વિદ્વાનોના મતે સામુદાયિક સંગઠનની પ્રક્રિયા 	
એકમ-૪	સામુદાયિક સંગઠન પદ્ધતિમાં કાર્યકરની ભૂમિકા <ul style="list-style-type: none"> • સામુદાયિક સંગઠનમાં કાર્યકરની ભૂમિકા • સામુદાયિક સંગઠન ના કર્યો: 	
Block III સામુદાયિક સંગઠનની વ્યુરચનાઓ અને સામુદાયિક સંગઠકની ભૂમિકા		
એકમ-૧	સમુદાય સંગઠન પદ્ધતિના મોડેલ્સ <ul style="list-style-type: none"> • સમુદાય સંગઠન માટે 'રોથમેન'નું મોડલના અભિગમો 	
એકમ-૨	સહભાગી સુક્ષ્મ મૂલ્યાંકન, ક્ષમતાવર્ધન અને નેતૃત્વ વિકાસ <ul style="list-style-type: none"> • સહભાગી સ્થાનિક સમજ(PRA) • ક્ષમતાવર્ધન • નેતૃત્વ 	
એકમ-૩	સામુદાયિક સંગઠનની વિભાવના <ul style="list-style-type: none"> • સામુદાયિક સંગઠનનો પરિચય • ભારતમાં સામુદાયિક સંગઠનનો ઉદભવ • સામુદાયિક સંગઠનની કુશળતાઓ 	
એકમ-૪	સામુદાયિક સંગઠનમાં કાર્યક્રમ આયોજન , નિર્માણ , નિયંત્રણ અને દસ્તાવેજીકરણ	

Block IV સામાજિક ક્રિયાઓ અને સમુદાય વિકાસ		
એકમ-૧	સમાજકાર્ય અને સામાજિક ક્રિયા, ભારતમાં સામાજિક ક્રિયાનો ઇતિહાસ, સામાજિક ક્રિયાના મૌલિક તથ્યો, હક આધારિત અભિગમ. <ul style="list-style-type: none"> • સમાજકાર્ય અને સામાજિક ક્રિયા • ભારતમાં સામાજિક ક્રિયાનો ઇતિહાસ • સામાજિક ક્રિયાના મૌલિક તથ્યો 	
એકમ-૨	પ્રતિકારના વિવિધ રૂપો, સામાજિક ક્રિયાઓની વિવિધ થીયરીઓ: મહાત્મા ગાંધી અને પાઉલો ફ્રેયર <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક ક્રિયામાં પ્રતિકાર કરવાના વિવિધ રૂપો. 	

	<ul style="list-style-type: none"> સામાજિક ક્રિયાની વિવિધ થીયરી:મહાત્મા ગાંધી અને પાઉલો ફ્રેયર 	
એકમ-૩	સામાજિક આંદોલનો માટે સામાજિક ક્રિયાની રણનીતિઓ <ul style="list-style-type: none"> સામાજિક આંદોલનો કરવા માટે સામાજિક ક્રિયાની રણનીતિઓ 	
એકમ-૪	સમુદાય વિકાસ	
એકમ-૫	સમુદાય વિકાસ કાર્યક્રમો અને સમુદાય વિકાસ કાર્યક્રમોમાં સંકળાયેલી સંસ્થાઓ	

MSW-205: કાઉન્સેલીંગ- થીયરી અને પ્રેક્ટીસ

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block I		
કાઉન્સેલીંગની મૂળભૂત બાબતો		
એકમ-૧	કાઉન્સેલીંગ પરિચય <ul style="list-style-type: none"> • કાઉન્સેલીંગ અર્થ, વ્યાખ્યા અને વિભાવના • કાઉન્સેલીંગનાં લક્ષણો • કાઉન્સેલીંગનાં ધ્યેયો 	
એકમ-૨	કાઉન્સેલીંગનાં અભિગમો અને તકનીકીઓ <ul style="list-style-type: none"> • કાઉન્સેલીંગનાં અભિગમો (Approaches) • કાઉન્સેલીંગ / પરામર્શની તકનીકીઓ 	
એકમ-૩	કાઉન્સેલીંગ, મનોચિકિત્સા અને સામાજિક કાર્ય <ul style="list-style-type: none"> • કાઉન્સેલીંગ અને મનોચિકિત્સા • સામાજિક કાર્ય અને કાઉન્સેલીંગ વચ્ચેનો સંબંધ • કાઉન્સેલીંગમાં વલણો, મુલ્યો, સિદ્ધાંતો 	
એકમ-૪	કાઉન્સેલીંગનાં પ્રકારો <ul style="list-style-type: none"> • વ્યક્તિગત કાઉન્સેલીંગ • જૂથ કાઉન્સેલીંગ • કૌટુંબિક કાઉન્સેલીંગ • વ્યાવસાયિક કાઉન્સેલીંગ • શૈક્ષણિક કાઉન્સેલીંગ 	
Block II		
કાઉન્સેલરનાં ગુણો, ભૂમિકાઓ, આચારસંહિતા અને ટેકનિકો		

એકમ-૧	કાઉન્સેલરની ભૂમિકા અને કર્યો	
એકમ-૨	કાઉન્સેલરનાં ગુણો અને આચારસંહિતા <ul style="list-style-type: none"> કાઉન્સેલરનાં ગુણો કાઉન્સેલરની આચારસંહિતા 	
એકમ-૩	કાઉન્સેલરની ટેકનિકો	
Block III		
કાઉન્સેલિંગ પ્રક્રિયા, પદ્ધતિઓ અને મોડલ્સ		
એકમ-૧	કાઉન્સેલિંગ પ્રક્રિયા- તબક્કાઓ	
એકમ-૨	કાઉન્સેલિંગની પદ્ધતિઓ	
એકમ-૩	કાઉન્સેલિંગનાં મોડલ્સ-૧ <ul style="list-style-type: none"> Psychodynamic Cognitive Behavioural Gestalt Person centered approach 	
એકમ-૪	કાઉન્સેલિંગનાં મોડલ્સ-૧ <ul style="list-style-type: none"> Transactional Analysis Cognitive behavioral therapy (CBT) Rational Emotive Therapy (RET) 	

Block IV		
વિવિધ સેટિંગ્સમાં કાઉન્સેલિંગની પ્રથા અને કાઉન્સેલિંગ પ્રથામાં દરમિયાનગીરી		
એકમ-૧	વિવિધ સેટિંગ્સમાં કાઉન્સેલિંગ-૧ <ul style="list-style-type: none"> વૈવાહિક કાઉન્સેલિંગ કોટ્રુબિક કાઉન્સેલિંગ ઓધોગિક કાઉન્સેલિંગ શૈક્ષણિક કાઉન્સેલિંગ, કટોકટી કાઉન્સેલિંગ: વ્યક્તિગત સંકટ, કુદરતી સંકટ 	
એકમ-૨	વિવિધ સેટિંગ્સમાં કાઉન્સેલિંગ-૧ <ul style="list-style-type: none"> એડ્સ કાઉન્સેલિંગ, 	

	<ul style="list-style-type: none">• આપઘાત કાઉન્સેલીંગ• દુખ કાઉન્સેલીંગ	
એકમ-૩	કાઉન્સેલીંગ પ્રથામાં દરમિયાનગીરી <ul style="list-style-type: none">• તાણ સંચાલનમાં વિશિષ્ટ તકનીકીઓ• એચ.આય. વી / એડ્સના સંદર્ભમાં પરામર્શ• બાળકો અને કિશોરો માટે પરામર્શ સેવાઓ	

MSW-301: સમાજ કાર્ય સંશોધન અને આંકડાશાસ્ત્ર

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I		
વિજ્ઞાન, વિજ્ઞાનિક પદ્ધતિ, સામાજિક સંશોધન અને સમાજકાર્ય સંઘોધન		
એકમ-૧	વિજ્ઞાન – વ્યાખ્યા, પ્રકારો અને લાક્ષણિકતાઓ <ul style="list-style-type: none"> • વિજ્ઞાન કોને કહેવાય? • વિજ્ઞાનના પ્રકારો • વિજ્ઞાનની ઓળખ 	
એકમ-૨	વિજ્ઞાનિક પદ્ધતિ : વ્યાખ્યાઓ અને લાક્ષણિકતાઓ <ul style="list-style-type: none"> • વિજ્ઞાનિક પદ્ધતિની ઓળખ 	
એકમ-૩	સામાજિક સંશોધન અને સમાજકાર્ય સંશોધન : વ્યાખ્યાઓ અને લાક્ષણિકતાઓ <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક સંશોધનની ઓળખ • સમાજકાર્ય સંશોધન • સમાજકાર્ય સંશોધનની ઓળખ 	
Block:II		
સંશોધન યોજના		
એકમ-૧	સંશોધન યોજના : વ્યાખ્યા,સમસ્યાની ઓળખ અને તેની પસંદગી <ul style="list-style-type: none"> • સંશોધન યોજના (research Design) એટલે શું? • સંશોધન યોજના વિભાગો • સંશોધન યોજના માટે જરૂરી બાબતો • સમસ્યાની ઓળખ અને તેની પસંદગી 	
એકમ-૨	સંશોધન સમસ્યાની ઉપયોગીતા <ul style="list-style-type: none"> • સંશોધન સમસ્યાની પસંદગીનું મહત્વ • સંશોધન સમસ્યાની ઉપયોગીતા • સંશોધનકાર્યની હકારાત્મક અસરો – 	

	સમસ્યાની ઉપયોગીતાના સંદર્ભમાં	
એકમ-૩	સાહિત્ય સમીક્ષા અને તેની ઉપયોગીતા <ul style="list-style-type: none"> • સાહિત્ય સમીક્ષા એટલે શું? • સાહિત્ય સમીક્ષાની લાક્ષણિકતાઓ • સાહિત્ય સમીક્ષાના પ્રકાર 	
એકમ-૪	સંશોધનમાં ઉત્કલ્પના અને ચલો <ul style="list-style-type: none"> • ઉત્કલ્પના (Hypothesis) એટલે શું? • ઉત્કલ્પના અંગેની વિવિધ વ્યાખ્યાઓ • ઉત્કલ્પનાના પ્રકારો • ઉત્કલ્પનાના કાર્યો • ચલ (Variable) એટલે શું? • ચલના વિવિધ પ્રકાર 	
Block:III નમુના પસંદગી અને માહિતી એકત્રીકરણ		
એકમ-૧	નમુના પસંદગી અને માહિતી એકત્રીકરણ <ul style="list-style-type: none"> • નમુના પસંદગીનો અર્થ • સારા નમુનાના લક્ષણો • નિર્દેશનના પ્રકાર 	
એકમ-૨	માહિતીની વ્યાખ્યા, તેના પ્રકાર અને માહિતીના સ્ત્રોતો <ul style="list-style-type: none"> • અધ્યયનના હેતુઓ • માહિતી એટલે શું? • માહિતી પ્રકાર • પ્રાથમિક-માહિતીના સ્ત્રોતો • ક્ષેત્રીય સ્ત્રોત એટલે શું? • ગોણ માહિતી એટલે શું? • ગોણ માહિતીના સ્ત્રોતો 	
એકમ-૩	પ્રાથમિક માહિતી એકત્ર કરવાના સાધનો <ul style="list-style-type: none"> • અધ્યયનના હેતુઓ • પ્રાથમિક-માહિતી એકત્ર કરવાના જુદા-જુદા સાધનો • ક્ષેત્રીય સ્ત્રોતનું મહત્વ • પ્રાથમિક માહિતીનો સામાજિક સંશોધનમાં ઉપયોગ 	

એકમ-૪	ગોણ માહિતી એકત્ર કરવાના સાધનો <ul style="list-style-type: none"> • અદ્યયનના હેતુઓ • ગોણ માહિતી એકત્ર કરવાના સાધનો • દસ્તાવેજી સ્ત્રોતોનું મહત્વ સમજાવો. • ગોણ માહિતીનો સામાજિક સંશોધનમાં ઉપયોગ 	
-------	--	--

Block:IV આકડાશાસ્ત્ર અને અહેવાલ લેખન		
એકમ-૧	આકડાશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા, હેતુઓ અને સમાજકાર્યમાં તેની ઉપયોગીતા <ul style="list-style-type: none"> • આકડાશાસ્ત્ર એટલે શું? • આકડાશાસ્ત્રની કેટલીક વ્યાખ્યાઓ • હેતુઓ • આકડાશાસ્ત્રના કાર્યો • સમાજકાર્ય સંશોધનમાં આકડાશાસ્ત્રનો ઉપયોગ 	
એકમ-૨	મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપો - મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલકની વ્યાખ્યા, સહસબંધ અને સમાજકાર્ય સંશોધનમાં તેની ઉપયોગીતા <ul style="list-style-type: none"> • મધ્યવર્તી સ્થિતિનું માપ એટલે શું? • મધ્યક અથવા અંકગણિત સરેરાશ એટલે શું? • મધ્યકની ઉપયોગીતા અને લક્ષણો • બહુલક એટલે શું? તેની સમજ આપો. • મધ્યસ્થ એટલે શું? • મધ્યસ્થની ગણતરી • સહસબંધ • સહસબંધના પ્રકાર • મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપોનો ઉપયોગથી થતા સમાજ સંશોધનને ફાયદો 	
એકમ-૩	અહેવાલલેખન એટલે શું? તેની ઉપયોગીતા, પ્રકાર અને તેનું માળખું <ul style="list-style-type: none"> • અદ્યયનના હેતુઓ 	

	<ul style="list-style-type: none">• અહેવાલલેખનનો અર્થ• અહેવાલલેખનની ઉપયોગીતા• અહેવાલલેખનનું માળખું• અહેવાલલેખનનાં પ્રકાર• અહેવાલલેખનમાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો	
--	--	--

BAOU
Education
for All

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR
OPEN UNIVERSITY**

MSW-302 સમાજ કલ્યાણ પ્રબંધ

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block 1 સમાજકલ્યાણ પરિચય	
Unit 1	સમાજકલ્યાણ વહીવટ સંબંધિત ક્ષેત્રોનો ખ્યાલ અને અર્થ
	<ul style="list-style-type: none">• સમાજકલ્યાણ વહીવટનો ખ્યાલ અને અર્થ• સમાજસેવાનો ખ્યાલ અને અર્થ• સમાજકલ્યાણનો ખ્યાલ અને અર્થ• સામાજિક સલામતી(સુરક્ષા)નો ખ્યાલ અને અર્થ• સામાજિક સંચાલન/વહીવટનો ખ્યાલ અને અર્થ
Unit 2	સમાજકલ્યાણ વહીવટ પદ્ધતિનો પરિચય
	<ul style="list-style-type: none">• સમાજકલ્યાણ વહીવટની વ્યાખ્યાઓ• સમાજકલ્યાણ વહીવટની લાક્ષણિકતાઓ અને વિશેષતાઓ સમાજકલ્યાણ વહીવટના સિદ્ધાંતો• સમાજકલ્યાણ વહીવટના મૂળતત્વો/કાર્યો/પાસાંઓ• સમાજકલ્યાણ વહીવટકર્તાની કુશળતાઓ• સમાજકલ્યાણ વહીવટના ક્ષેત્રો
Unit 3	કલ્યાણકારી વિવિધ સંસ્થાઓ અને વહીવટ
	<ul style="list-style-type: none">• સંસ્થાનો ખ્યાલ અને અર્થ• સંસ્થાના પ્રકાર અને લાક્ષણિકતાઓ• સંસ્થાના નાણાંકીય સાધનો• સંસ્થા વહીવટનો અર્થ , ખ્યાલ અને કર્યો• સંસ્થા કારોબારીના કર્યો અને ભૂમિકાઓ• સંસ્થા વ્યવસ્થાપનની પદ્ધતિઓ
Block 2 સામાજિક નીતિ અને આયોજન	
Unit 1	સામાજિક નીતિનો પરિચય

	<ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક નીતિનો ખ્યાલ • સામાજિક નીતિનો અર્થ/વ્યાખ્યાઓ • સામાજિક નીતિના હેતુઓ • સામાજિક નીતિની જરૂરિયાત • સામાજિક નીતિની વિશેષતાઓ/લાક્ષણિકતાઓ 	
Unit 2	માહિતીની વ્યાખ્યા, તેનો પ્રકાર અને માહિતીના સ્ત્રોત	
	<ul style="list-style-type: none"> • રાષ્ટ્રીય મહિલા નીતિ • રાષ્ટ્રીય મહિલા નીતિને અમલીકૃત કરતાં કાર્યક્રમો અને કાયદાકીય સ્થાન • રાષ્ટ્રીય બાળ નીતિ • રાષ્ટ્રીય બાળ નીતિને અમલીકૃત કરતાં કાર્યક્રમો અને કાયદાકીય સ્થાન 	
Unit 3	ભારતમાં વિભાગીય સામાજિક નીતિઓ અને અમલીકરણ તરીકે યુવાનીતિ, શિક્ષણનીતિ અને આરોગ્યનીતિ	
	<ul style="list-style-type: none"> • રાષ્ટ્રીય યુવાનીતિના હેતુઓ અને ઘટકો • યુવકોના વિકાસ માટેની સેવાકીય યોજનાઓ • યુવાઓ માટેની સંસ્થાઓ • રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ • રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિને અમલીકૃત કરતા કાર્યક્રમ અને યોજનાઓ • ભારતમાં શિક્ષણનું નિયંત્રણ અને નિયમન કરનારી સંસ્થાઓ • રાષ્ટ્રીય આરોગ્યનીતિ • આરોગ્યનીતિ વિષયક યોજનાઓ અને કાર્યક્રમો • આરોગ્ય અંગે નિયંત્રણ અને નિયમન કરનારી સંસ્થાઓ 	
Unit 4	સામાજિક આયોજનનો અર્થ અને ઉદ્દેશ્યો	
	<ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક આયોજનનો ખર્ચ • સામાજિક આયોજનની વ્યાખ્યાઓ • સામાજિક આયોજનના ઉદ્દેશ્યો • મેનહીમ દ્વારા અપાયેલ સામાજિક આયોજનના ઉદ્દેશ્યો 	
Unit 5	સામાજિક નીતિના સ્ત્રોત અને સાધન તરીકે આયોજન	
	<ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક નીતિના સ્ત્રોત અને સાધન તરીકે આયોજન • સામાજિક આયોજનની સિદ્ધિઓ 	

Block 3 સામાજિક નીતિને અસર કરતા પરિબલો		
Unit 1	સામાજિક નીતિ ભાગ-૧	
	<ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક નીતિ: વિભાવના અને અર્થ • સમાજલ્યાણ સંબંધિત રાષ્ટ્રીય નીતિ • સામાજિક નીતિના મૂલ્યો 	
Unit 2	સામાજિક નીતિ ભાગ-૨	
	<ul style="list-style-type: none"> • ભારતમાં સમાજકલ્યાણની ઉત્ક્રાંતિ • સામાજિક સેવાઓ • સામાજિક સલામતી • સામાજિક સલામતીના કાર્યક્રમો 	
Unit 3	સામાજિક નીતિ ભાગ-૩	
	<ul style="list-style-type: none"> • મહિલા કલ્યાણ અને તે માટેના કાર્યક્રમો • યુવા કલ્યાણના કાર્યક્રમો • વૃદ્ધજનો માટેની રાષ્ટ્રીય નીતિ • સમાજ કલ્યાણમાં સ્વૈચ્છીક સંસ્થાઓનો ફાળો • સમાજ કલ્યાણની સંસ્થાઓનું વ્યવસ્થાપન 	
Block 4 સામાજિક નીતિ, સેવાઓ અને વ્યવસ્થાપન		
Unit 1	સામાજિક નીતિઓ અને સેવાઓ-૧	
	<ul style="list-style-type: none"> • વિકાસ આયોજન • સામાજિક સેવાઓ • ગ્રામીણ વિકાસની સેવાઓ 	
Unit 2	સામાજિક નીતિઓ અને સેવાઓ-૨	
	<ul style="list-style-type: none"> • બાળકો અને મહિલાઓ લક્ષી સામાજિક સેવાઓ • પર્યાવરણલક્ષી નીતિઓ • અનુસૂચિત જાતિ/અનુસૂચિત જનજાતિ/પછાત વર્ગની નીતિઓ 	
Unit 3	નીતિ, આયોજન અને રચના	
	<ul style="list-style-type: none"> • આયોજન એટલે શું ? • નીતિ અને રચના એટલે શું ? • આયોજન અને કલ્યાણ ધ્યેય • સામાજિક ન્યાયનો અર્થ 	

MSW-303: કુટુંબ, બાળ અને યુવા કલ્યાણ

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I કુટુંબ અને કોટુંબીક સમાજકાર્ય		
એકમ-૧	કુટુંબનો પરિચય <ul style="list-style-type: none"> • કુટુંબનો અર્થ • કુટુંબની વિશેષતાઓ • કુટુંબનું વર્ગીકરણ • કુટુંબ સંસ્થામાં આવેલ પરિવર્તન 	
એકમ-૨	કોટુંબીક સમાજકાર્ય <ul style="list-style-type: none"> • કોટુંબીક સમાજકાર્યનો વિકાસ • કોટુંબીક સમાજકાર્યની વિભાવના • કુટુંબ-એક વ્યવસ્થાના સ્વરૂપમાં • કોટુંબીક સમાજકાર્યના વિવિધ અભિગમ 	
એકમ-૩	કોટુંબીક સમાજકાર્યના પગથીયા <ul style="list-style-type: none"> • પ્રથમ તબ્બકો • બીજો તબ્બકો • ત્રીજો તબ્બકો • ચોથો તબ્બકો • પાંચમો તબ્બકો • છઠો તબ્બકો • સાતમો તબ્બકો • આઠમો તબ્બકો 	
એકમ-૪	કુટુંબ જીવનની મુશ્કેલીઓ અને આવેલ પરિવર્તન <ul style="list-style-type: none"> • કુટુંબ જીવનમાં આવેલ પરિવર્તન • કુટુંબ જીવનમાં મહિલાની સ્થિતિ અને પ્રશ્નો • સંયુક્ત કુટુંબ વ્યવસ્થાના પ્રશ્નો • કુટુંબમાં નિર્ણય લેનારની સત્તામાં આવેલ 	

	<p>પરિવર્તન</p> <ul style="list-style-type: none"> • લગ્ન વ્યવસ્થામાં આવેલ પરિવર્તન • લગ્ન જીવનમાં સમાધાન • દહેજ પ્રથાની સમસ્યા • ઘરેલું હિંસા • બાળકોની સમસ્યાઓ • વૃદ્ધોની કુટુંબમાં સ્થિતિ • કુટુંબની જીવનની અન્ય સમસ્યા 	
<p>Block:II બાળ કલ્યાણ</p>		
એકમ-૧	<p>બાળકોનાં કલ્યાણનાં હેતુઓ-ઉદ્દેશ્યો</p> <ul style="list-style-type: none"> • બાળકલ્યાણ એટલે શું? વિભાવના અર્થ • બાળકની વ્યાખ્યા • ભારતમાં બાળકલ્યાણ સેવાઓનો ઇતિહાસ • બાળકલ્યાણની જરૂરિયાત • બાળકલ્યાણના હેતુઓ-ઉદ્દેશ્યો 	
એકમ-૨	<p>બાળકોના કલ્યાણનું ક્ષેત્ર</p> <ul style="list-style-type: none"> • બાળકોની સમસ્યાઓ • ભારતમાં બાળકલ્યાણ સેવાઓનો વિકાસ • બાળકલ્યાણ સંબંધિત સેવાઓ 	
એકમ-૩	<p>બાળકોનાં કલ્યાણ માટે કાયદાકીય જોગવાઈ</p> <ul style="list-style-type: none"> • બાળકો માટે મૂળભૂત અધિકાર • બાળકોને અલગ અધિકારોની જરૂરિયાત • બાળ આધીકારો વિષે સંઘી • બાળકો માટે રાષ્ટ્રીય નીતિ 2013 • ભારતમાં બાળકો માટેના કાયદા • કાયદો પસાર કરવા માટેના પરિબળો 	
એકમ-૪	<p>બાળકો માટે કલ્યાણકારી કાર્યક્રમો</p> <ul style="list-style-type: none"> • બાળકો માટે કલ્યાણકારી યોજનાઓ 	
એકમ-૫	<p>બાળકોના કલ્યાણનાં ક્ષેત્રમાં સ્વેચ્છિક સંસ્થાઓની ભૂમિકા</p> <ul style="list-style-type: none"> • સ્વેચ્છિક સંસ્થાઓ બાળકલ્યાણ એજન્સીઓ અને કુટુંબોને કઈ રીતે મદદરૂપ થાય છે? 	
<p>Block:III યુવા કલ્યાણ</p>		

એકમ-૧	યુવાનોની સમસ્યા <ul style="list-style-type: none"> • યુવાન એટલે શું? • યુવાકલ્યાણનો ઉદ્ભવ અને પૂર્વભૂમિકા • યુવાનોની સમસ્યા 	
એકમ-૨	યુવાનોના અપરાધ <ul style="list-style-type: none"> • અપરાધની વિભાવના • અપરાધના લક્ષણો • અપરાધના પ્રકારો • અપરાધના કારણદર્શક સિક્કાંતો 	
એકમ-૩	યુવાનોના પ્રશ્નોના કારણો <ul style="list-style-type: none"> • યુવાનોના પ્રશ્નોના કારણો 	
Block:IV યુવા કલ્યાણના કાર્યક્રમો અને સ્વેચ્છિક સંસ્થાઓની ભૂમિકા		
એકમ-1	યુવાકલ્યાણની નવી વિચારધારા <ul style="list-style-type: none"> • વિચારધારા 	
એકમ-2	યુવા કલ્યાણના કાર્યક્રમો <ul style="list-style-type: none"> • યુવા કલ્યાણ : વિભાવના • યુવા કલ્યાણના કાર્યક્રમો • યુવાવિકાસ માટેની યોજનાઓ • યુવાકલ્યાણની નીતિઓ 	
એકમ-3	યુવાકલ્યાણમાં સ્વેચ્છિક સંસ્થાઓની ભૂમિકા <ul style="list-style-type: none"> • સંથાએ કરવાની પ્રવૃત્તિ • સમાપન ઉપસંહાર 	

MSW-305: મનોચિકિત્સીક સમાજકાર્ય

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I		
મનોચિકિત્સક સમાજ કાર્યનો પરીચય		
એકમ-૧	<p>માનસિક આરોગ્યનો પરીચય</p> <ul style="list-style-type: none"> સાધારણ -અસાધારણનો ખ્યાલ :- માનસિક આરોગ્યનો ખ્યાલ અને માનસિક આરોગ્યના ઘડતરના પાયાના પરીબળો. માનસિક બીમારીના કારણો -પરીબળો, જૈવીક, મનોસામાજીક અને સાસ્ક્રુતિક. 	
એકમ-૨	<p>મનોચિકિત્સક સમાજકાર્ય</p> <ul style="list-style-type: none"> ખ્યાલ, વ્યાખ્યાઓ, ઇતિહાસ, અને ભારત તેમજ અન્ય પશ્ચિમ દેશોમાં મનોચિકિત્સક સમાજકાર્યનું ફલક 	
એકમ-૩	<p>મનોચિકિત્સક સમાજકાર્યકરની ભુમિકા</p> <ul style="list-style-type: none"> મનોચિકિત્સક સમાજકાર્યની વિવિધ જગ્યાએ ભુમિકા. - હાફવે હોમ, ડે-કેર સેન્ટર, ચાઇલ્ડ ગાઇડન્સ ક્લીનીક, વ્યસન મુક્તિ કેન્દ્ર, માનસીક રોગની હોસ્પિટલ માં દાખલ ની પ્રક્રિયા, રજા આપવાની પ્રક્રિયા અને સારવાર અને ફોલો-અપમાં ભુમિકા, 	
એકમ-૪	<p>માનસિક બીમારીનું વર્ગીકરણ</p> <ul style="list-style-type: none"> આઇસીડી-૧૦ મુજબ ડીએસએમ-ફોર્થ એડીશન મુજબ. 	
Block:II		
માનસિક બીમારીના સંદર્ભે કાયદાકીય જોગવાઇ અને માનસિક બીમારીઓ		
એકમ-૧	<p>માનવ અધિકારો</p> <ul style="list-style-type: none"> માનવ અધિકાર નું ઘોષણાપત્ર તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય અધિકારો, લ્યુનસી એક્ટ ૧૯૧૨ 	

એકમ-૨	મેન્ટલ હેલ્થ અને વિકલાગતા અધિનિયમ <ul style="list-style-type: none"> મેન્ટલ હેલ્થ એક્ટ ૧૯૮૭ ન્યુ મેન્ટલ હેલ્થ કેર એક્ટ -૨૦૧૭ , વિકલાગતા અધિનિયમ-૧૯૮૫ 	
એકમ-૩	માનસિક બીમારી-૧) <ul style="list-style-type: none"> ઓરગેનીક મેન્ટલ ડીસઓર્ડર (ડેલીરીયમ, ડેમન્શીયા, અને અલ્ઝાઇમર ડીસીસીઝ) ફન્ક્શનલ સાયકોટીક ડીસઓર્ડર(સ્કીઝોફ્રેનીયા ડેલ્યુઝનલ ડીસઓર્ડર) મુડ ડીસઓર્ડર (યુનીપોલર ડીસઓર્ડર અને બાયપોલર ડીસઓર્ડર) 	
એકમ-૪	માનસિક બીમારી -૨) <ul style="list-style-type: none"> એકઝાન્ટી ડીસઓર્ડર -જનરલાઇઝ એકઝાન્ટી ડીસઓર્ડર , ઓબસેશીવ કમ્પલ્ઝીવ ડીસઓર્ડર, સામાન્ય સ્પેશીફ ફોબીયા, ગભરામણ ની બીમારી(પેનીક ડીસઓર્ડર) , કર્નવર્સન ડીસઓર્ડર તનાવ સાથે સંકળાયેલ સોમેટાફોર્મ ડીસઓર્ડર - એડઝેશમેન્ટ ડીસઓર્ડર, એક્યુટ સ્ટ્રેસ ડીસઓર્ડર, પોસ્ટ ટ્રોમેટીક સ્ટ્રેસ ડીસઓર્ડર 	
Block:III		
અન્ય માનસિક બીમારીઓ		
એકમ-૧	પરસનાલીટી અને સેક્સુઅલ ડીસઓર્ડર <ul style="list-style-type: none"> પરસનાલીટી ડીસઓર્ડર સેક્સુઅલ ડીસઓર્ડર 	
એકમ-૨	ડેવલપમેન્ટલ અને એકસર્ટનલાઇઝ ડીસઓર્ડર <ul style="list-style-type: none"> ડેવલપમેન્ટલ ડીસઓર્ડર -લર્નિંગ ડીસઓર્ડર, ઓટીઝમ સ્પેક્ટ્રમ ડીસઓર્ડર એકર્ટનલાઇઝ ડીસઓર્ડર ૧) કન્ડકટ ડીસઓર્ડર ૨) એ.ડી.એચ.ડી 	
એકમ-૩	ઇન્ટરનલાઇઝ એન્ડ સ્વીપ ડીસઓર્ડર <ul style="list-style-type: none"> ઇન્ટરલાઇઝ ડીસઓર્ડર અ) એકઝાન્ટી ૨) ડીપ્રેશન સ્વીપ ડીસઓર્ડર 	
Block:IV		
માનસિક બીમારીની સારવાર અને સામુદાયીક મનોચિકિત્સા.		
એકમ-૧	મનોવૈજ્ઞાનિક સારવાર <ul style="list-style-type: none"> સાયકોથેરાપી બીહેવીયર થેરાપી-ગ્રુપ થેરાપી યોગા-મેડીટેશન ઓક્યુપેશનલ એન્ડ રીકરેશનલ થેરાપી કીમોથેરાપી 	

	<ul style="list-style-type: none"> · એન્ટી સાયકોટીક ડ્રગ · એન્ટી ડ્રીપેશન્ટ · ઇસીટી · સાયકોસર્જરી 	
એકમ-2	થેરાપી <ul style="list-style-type: none"> · કન્ટેમ્પરરી થીયરી અને થેરાપી · કલાયન્ટ સેન્ટર થેરાપી · રીયાલીટી થેરાપી · ગેસ્ટાલ્ટ થેરાપી · રેશનલ ઇમોટીવ થેરાપી · કોગનેટીવી બીહેવીયર થેરાપી (સીબીટી) · ટ્રાન્સેશનલ એનાલીસીસ 	
એકમ-3	સમુદાયીક મનોચિકિત્સા અને નેશનલ મેન્ટલ હેલ્થ પ્રોગ્રામ <ul style="list-style-type: none"> • સામુદાયીક મનોચિકિત્સા નો ઉદ્ભવ - એનએમએચપી , ડીએમએચપી • પ્રિવેનશન ઇન સાયકીઆટ્રી-પ્રાયમરી, સેકન્ડરી, અને ટરસરી લેવલ • માનસિક આરોગ્ય પ્રત્યેની ગેરમાન્યતાઓ. 	

MSW-401: સુધારણાલક્ષી સમાજકાર્ય

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I મૂળભૂત સુધારણાલક્ષી સામાજિકકાર્ય		
એકમ-૧	સુધારણાલક્ષી સામાજિકકાર્યનો સામાન્ય ખ્યાલ, અર્થ અને સિદ્ધાંતો <ul style="list-style-type: none"> સુધારણાનો ખ્યાલ અને અર્થ સુધારણાનો ખ્યાલ અને અર્થ સુધારણાના સિદ્ધાંત - પ્રકાર 	
એકમ-૨	અપરાધ <ul style="list-style-type: none"> અપરાધશાસ્ત્રનો ખ્યાલ અપરાધશાસ્ત્ર અને સમાજશાસ્ત્ર વચ્ચેનો સબંધ અપરાધશાસ્ત્રની પ્રણાલી,અપરાધના કારણો અપરાધનો અર્થ,પ્રકાર,વર્ગીકરણ 	
એકમ-૩	સુધારણાલક્ષી વહીવટ	
Block:II વિવિધ વય મારફત સમાજકાર્ય		
એકમ-૧	વિચીલિત વર્તન અને બાળઅપરાધ <ul style="list-style-type: none"> વિચીલિત વર્તનનો અર્થ અને ખ્યાલ વિચલિત વર્તનનાં લક્ષણો,કારણો અને પ્રકાર વિચલિત વર્તનને નિયંત્રિત કરવા માટેના સાધનો બાળઅપરાધ <ul style="list-style-type: none"> બાળઅપરાધની વિભાવના અને ખ્યાલ સામાજિક વિચલન ગુનો બાળઅપરાધ 	
એકમ-૨	બાળ ન્યાય <ul style="list-style-type: none"> બાળકલ્યાણ સબંધી કાયદાઓ જુવેનાઈલ જસ્ટીસ એક્ટ-1986 અને 2000 	

	<ul style="list-style-type: none"> • ગુજરાત કિશોર ન્યાય નિયમો-2011 બાળન્યાય (બાળકોની કાળજી અને રક્ષણ) અધિનિયમ-2015 	
એકમ-3	બાળઅપરાધના કારનો ,ક્ષેત્ર અને સુધારાત્મક સંસ્થાઓ <ul style="list-style-type: none"> • બાળઅપરાધના કારણો • બાળઅપરાધના ક્ષેત્ર નિરીક્ષણ હોમના કર્યો, ઓદ્યોગિક શાળા, સર્ટીફાઇડ શાળા અને જુવેનાઈલ હોમ <ul style="list-style-type: none"> • સુધારાત્મક સંસ્થાઓ • ઈન્સ્ટરી સ્કુલ, પ્રમાણિત શાળા 	
Block:III સુધારાત્મક સેવા અને સુધારાત્મક સંસ્થાઓ		
એકમ-1	સુધારાત્મક સેવાનો ખ્યાલ, મહત્વ અને સુધારાત્મક કાયદાઓ <ul style="list-style-type: none"> • બાળકલ્યાણ એટલે શું? • સુધારાત્મક સેવાનો ખ્યાલ અને મહત્વ • સુધારાત્મક કાયદાઓ (IPC,Cr.PC) 	
એકમ-2	<ul style="list-style-type: none"> • રીફોર્મેટરી સ્કુલ • પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ તથા નિયમો 	
એકમ-3	સુધારાત્મક સંસ્થાઓના કાર્ય <ul style="list-style-type: none"> • જેલ • બોસ્ટ્રલ સ્કુલ • જુવેનાઈલ હોમ • ઓબ્ઝર્વેશન હોમ • ભિક્ષુક ગૃહ • રીસેપ્શન સેન્ટર, પ્રોટેક્ટીવ હોમ્સ • સ્ટેટ હોમ પ્રોબેશન હોસ્ટેલ 	
એકમ-4	સુધારાત્મક સમાજકાર્ય માટેની વિવિધ વિચારધારાઓ <ul style="list-style-type: none"> • ગાંધી વિચારધારા • ઉદારમતવાદી વિચારધારા • માનવવાદી વિચારધારા • સામાજિક વિચારધારા • લોકતાંત્રિક વિચારધારા 	
Block:IV		

સમાજ સુરક્ષા		
એકમ-૧	<p>સમાજ સુરક્ષાનો અર્થ અને વિકાસ</p> <ul style="list-style-type: none"> • સામાજિક સંરક્ષણ • NISD ના ઉદ્દેશ્યો અને કાર્યો • NISDનું મહત્વ • ગુન્હાનું પ્રમાણ અટકાવવા માટેની વ્યુરચના સામાજિક સંરક્ષણ અંતર્ગત ચાલતા કાર્યક્રમો 	
એકમ-૨	<p>પ્રીવીક્ષા ધારો</p> <ul style="list-style-type: none"> • પ્રોબેશન ઉદભવ • પ્રોબેશનના હેતુ • પ્રોબેશનનો પ્રકાર • પ્રોબેશનની પ્રક્રિયા • પ્રોબેશનનું અમલીકરણ • પરિવીક્ષા અધિકારી અને તેની ફરજો • ભારતના સંઘર્ષમાં પરીવીક્ષ પદ્ધતીનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ • આફ્ટર કેર અને સંસ્થાકીય સહાય 	
એકમ-૩	<p>સુધારાવાદી સમાજકાર્ય</p> <ul style="list-style-type: none"> • સુધારાવાદી સામાજિક કાર્ય પદ્ધતિ • સુધારાવાદી સંસ્થાઓ • સમાજકાર્યકારની ભૂમિકા 	
એકમ-૪	<p>માનવીય હક્કો અને સમાજકાર્ય</p> <ul style="list-style-type: none"> • માનવીય હક્કોનો અર્થ • માનવીય હક્કો અને કાયદાની અમલીકરણ કરનારી સંસ્થાઓ • માનવહક આંદોલનમાં બિનસરકારી સંગઠનોનો ફાળો 	

MSW-402: આરોગ્ય સંભાળ ક્ષેત્રે સમાજ કાર્ય વ્યવહાર

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I આરોગ્યનો પરિચય અને આરોગ્ય નીતિ		
એકમ-૧	આરોગ્યનો ખ્યાલ <ul style="list-style-type: none"> આરોગ્યનો ખ્યાલ-વ્યાખ્યા સ્વાસ્થ્યનું આયોજન આરોગ્યની નિર્ણાયક બાબતો આરોગ્યનાં પાસાંઓ સંકલ્પનાવાદી-સર્વાંગી આરોગ્ય આરોગ્યના ભારતમાં પ્રશ્નો 	
એકમ-૨	પ્રયાવરણીય અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા <ul style="list-style-type: none"> પર્યાવરણનો અર્થ અને સમાજ આરોગ્ય અને પર્યાવરણના પ્રશ્નો વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા પ્રયાવરણીય સ્વચ્છતા પ્રદુષણ સેનીટેશન 	
એકમ-૩	સામુદાયિક આરોગ્ય <ul style="list-style-type: none"> સામુદાયિક આરોગ્યનો ખ્યાલ અને વ્યાખ્યા આરોગ્યનું સામાજિક મોડેલ આરોગ્યનું મેડિકલ મોડેલ 	
એકમ-૪	રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય નીતિ <ul style="list-style-type: none"> રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય નીતિ- 2015 રોગ નિયંત્રણ માટેના કાર્યક્રમો રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય નીતિ- 2017 	
Block:II રોગચાળા શાસ્ત્ર અને રોગો		
એકમ-૧	રોગચાળા શાસ્ત્ર <ul style="list-style-type: none"> રોગચાળા શાસ્ત્રનો ખ્યાલ રોગચાળા શાસ્ત્રના હેતુઓ રોગ માટેની તપાસ સંચારી રોગોનું રોગશાસ્ત્ર: 	
એકમ-૨	ચેપી રોગોનો અભ્યાસ-1	

	<ul style="list-style-type: none"> • મેલેરિયા • ક્ષય(ટી.બી) • રક્તપિત્ત (લેપ્રસી) 	
એકમ-૩	ચેપી રોગોનો અભ્યાસ-૨ <ul style="list-style-type: none"> • જાતીય ચેપી રોગો • એચ.આઈ.વી. (એઈડ્સ) 	
Block:III આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓ		
એકમ-૧	આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓ- ભાગ-૧ <ul style="list-style-type: none"> • આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓનો ખ્યાલ-પાસાઓ • પ્રાથમિક આરોગ્ય સંભાળ સેવામાં ઘટકો • ભારતમાં આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓના કાર્યક્રમો 	
એકમ-૨	આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓ- ભાગ-૨ <ul style="list-style-type: none"> • આરોગ્ય શિક્ષણ • સમુદાય આધારિત પુનર્વર્સન • સામુદાયિક આરોગ્ય સંભાળમાં સમાજ કાર્યકરની ભૂમિકા 	
એકમ-૩	ભારતમાં આરોગ્ય સંભાળ સેવાઓ-યોજનાઓ	
Block:IV સવાસ્થ્ય સંભાળ અને સમાજ કાર્ય વ્યવહાર		
એકમ-૧	તબીબી સમાજકાર્ય અને વિકાસ <ul style="list-style-type: none"> • તબીબી સમાજકાર્યની વિભાવના • તબીબી સમાજકાર્યની વ્યાખ્યા • તબીબી સમાજકાર્યનું કાર્યક્ષેત્ર • ભારતમાં તબીબી સમાજકાર્યનો વિકાસ • પશ્ચિમી દેશોમાં તબીબી સમાજકાર્યનો વિકાસ 	
એકમ-૨	હોસ્પિટલ - એક સામાજિક જટિલતા <ul style="list-style-type: none"> • આરોગ્ય સંસ્થાનો અર્થ • આરોગ્ય સેવાના પ્રકારો • સામાજિક-સાંસ્કૃતિક પાસાંઓની આરોગ્ય પર અસર • હોસ્પિટલમાં સમાજકાર્ય વિભાગનું વ્યવસ્થાપન અને સંકલન • તબીબી સમાજકાર્યકરના ક્ષેત્રો • તબીબી સમાજકાર્યના કાર્યો • તબીબી સમાજકાર્યકરનું શિક્ષણ 	
એકમ-૩	વ્યવસાયિક તબીબી સમાજકાર્ય <ul style="list-style-type: none"> • હોસ્પિટલમાં વ્યવસાયીક તબીબી સમાજકાર્યકરની ભૂમિકા • તબીબી સમાજકાર્યકરની ઉપયોગિતા 	

	<ul style="list-style-type: none"> • તબીબી સમાજકાર્યકરની કુશળતાઓ • અટકાયત અને સામાજિક સારવાર 	
એકમ-4	<p>તબીબી સમાજકાર્યના ક્ષેત્રો</p> <ul style="list-style-type: none"> • એચ.આઇ.વી. / એઇડ્સની સારવારમાં તબીબી સમાજકાર્યકરની ભૂમિકા • કેન્સર સારવારમાં તબીબી સમાજકાર્યકરની ભૂમિકા • રક્તપિત્તની સારવારમાં તબીબી સમાજકાર્યકરની ભૂમિકા • માનસિક બીમારીમાં તબીબી સમાજકાર્યકરની ભૂમિકા • મનોચિકિત્સક સમાજકાર્યનો ઉદ્ભવ વિકાસ અને ક્ષેત્રો 	

MSW-403: કામદાર કલ્યાણ અને સમાજકાર્ય વ્યવહાર

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I ઔદ્યોગિકરણની વિભાવના		
એકમ-૧	<p>ઔદ્યોગિકીરણનો ખ્યાલ અર્થ અને ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ઔદ્યોગિકીરણનો અર્થ અને વ્યાખ્યાઓ • ઔદ્યોગિકીરણની લાક્ષણિકતાઓ <p>ભારતમાં ઔદ્યોગિકીરણની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ભારતમાં ઔદ્યોગિકીરણનો પ્રારંભ • પ્રારંભિક ઔદ્યોગિકરણના સહાયક પરિબળો • પ્રારંભિક ઔદ્યોગિકીરણના અવરોધક પરિબળો 	
એકમ-૨	<p>કામદારનો અર્થ /ખ્યાલ અને અસંગઠિત ક્ષેત્ર</p> <ul style="list-style-type: none"> • કામદારનો અર્થ અને ખ્યાલ • અસંગઠિત ક્ષેત્રની વ્યાખ્યા અને ખ્યાલ • વિવિધ અસંગઠિત ક્ષેત્રો 	
એકમ-૩	<p>ભારતમાં મજૂરોની સમસ્યાઓ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ભારતમાં મજૂરોની સમસ્યાઓ 	
એકમ-૪	<p>મજૂરો માટેની સરકારી યોજનાઓ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ગુજરાત અસંગઠિત કામદાર કલ્યાણ બોર્ડનો પરિચય • ગુજરાત અસંગઠિત કામદાર કલ્યાણ બોર્ડની યોજનાઓ • ગુજરાત શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડનો પરિચય • ગુજરાત શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડની યોજનાઓ 	
Block:II મજૂરકલ્યાણ અને સમાજકાર્ય વ્યવહાર		
એકમ-૧	<p>કામદાર કલ્યાણનો અર્થ, ખ્યાલ, મહત્વ અને સિદ્ધાંતો</p> <ul style="list-style-type: none"> • કામદાર કલ્યાણનો અર્થ અને ખ્યાલ • કામદાર કલ્યાણની વ્યાખ્યાઓ • કામદાર કલ્યાણનું મહત્વ • કામદાર કલ્યાણના સિદ્ધાંતો 	
એકમ-૨	<p>કામદાર કલ્યાણ અધિકારીની ભૂમિકાઓ / ફરજો</p> <ul style="list-style-type: none"> • મોડેલ રૂલ્સ અંતર્ગત શ્રમ કલ્યાણ 	

	<p>અધિકારીઓની ભૂમિકા-ફરજો</p> <ul style="list-style-type: none"> ઉત્તર પ્રદેશ ફેક્ટરીજ વેલફેર ઓફિસર્સ રૂલ્સ ૧૯૭૩ અંતર્ગત શ્રમકલ્યાણ અધિકારીઓની ભૂમિકા-ફરજો 	
એકમ-૩	<p>આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠન (ILO) અને ભારતમાં મજૂરનીતિ</p> <ul style="list-style-type: none"> આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમિક સંગઠનના હેતુઓ આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમિક સંગઠનના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમિક સંગઠનનું માળખું ભારત પર આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમિક સંગઠનની અસરો <p>ભારતમાં મજૂરનીતિ</p> <ul style="list-style-type: none"> ભારતમાં મજૂરનીતિ પ્રથમ પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ બીજી પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ ત્રીજી પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ ચોથી પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ પાંચમી પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ છઠ્ઠી પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ સાતમી પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ આઠમી પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ 9th, 10th, 11th, 12th પંચવર્ષીય યોજનામાં શ્રમનીતિ 	
<p>Block:III કામદાર યજ્ઞવળો અને કામદાર કલ્યાણ</p>		
એકમ-૧	<p>કારખાનાની અંદર અને બહાર મરજિયાત અને ફરજિયાત રીતે પૂરી પાડવામાં આવતી કલ્યાણ સેવાઓ</p> <ul style="list-style-type: none"> કારખાનાની અંદર થતી કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ કારખાનાની અંદર થતી કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ 	
એકમ-૨	<p>શ્રમિક યજ્ઞવળનો અર્થ અને ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ</p> <ul style="list-style-type: none"> મજૂર યજ્ઞવળનો અર્થ ભારતમાં મજૂર યજ્ઞવળની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ 	
એકમ-૩	<p>શ્રમિક સંગઠનોનો અર્થ, હેતુઓ અને કાર્યો</p> <ul style="list-style-type: none"> મજૂર સંગઠનોનો અર્થ મજૂર સંગઠનના હેતુઓ મજૂર સંગઠનના કાર્યો 	
એકમ-૪	<p>જુદા જુદા રાષ્ટ્રીય સ્તરના શ્રમિક સંગઠનો</p> <ul style="list-style-type: none"> જુદા જુદા રાષ્ટ્રીય સ્તરના કામદાર સંગઠનો 	

એકમ-૫	શ્રમિક કાયદાઓની જરૂરિયાત અને હેતુઓ <ul style="list-style-type: none"> • શ્રમિકો માટેની કાયદાકીય જોગવાઈઓ • મજૂર કાયદાના હેતુઓ • મજૂર કાયદાની જરૂરિયાત 	
Block:IV મજૂર કાયદાઓ		
એકમ-૧	કારખાનાનો કાયદો -૧૯૪૮ <ul style="list-style-type: none"> • આ કાયદો કોને લાગુ પડે છે ? • આ કાયદાના મુખ્ય લક્ષણો • અગત્યની વ્યાખ્યાઓ • ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાં સમાવેશ પામતી બાબતો • કામદાર • કારખાનું • કબજેદાર • કારખાનાની મંજૂરી, લાયસન્સ અને નોંધણી • કબજેદાર તરફથી નોટિસ • કારખાના નિરીક્ષકો • તંદુરસ્તી માટેની જોગવાઈઓ • સલામતી અને સલામતી અધિકારી • કલ્યાણ અને કલ્યાણ અધિકારી • પુખ્ત વયની વ્યક્તિના કામના કલાકો • રાતપાળીઓ • ખાસ જોગવાઈઓ • ગુના અને સજાઓ 	
એકમ-૨	લઘુતમ વેતન ધારો -૧૯૪૮ <ul style="list-style-type: none"> • અગત્યની વ્યાખ્યાઓ • સક્ષમ અધિકારી • જીવનધોરણનો આંક • વેતન • કામદાર • ઉચિત સરકાર • વેતનદરો અંગેની ચર્ચા • કાયદાના યોગ્ય પાલન માટેની જોગવાઈઓ • સજાઓ 	
એકમ-૩	બોનસ ચુકવણી ધારો -૧૯૬૫ <ul style="list-style-type: none"> • કાયદાની મહત્વની બાબતો • ટલીક વ્યાખ્યાઓ • અમલીકરણનું માળખું • સજાઓ 	
એકમ-૪	કામદાર વળતર ધારો -૧૯૨૩ <ul style="list-style-type: none"> • અગત્યની વ્યાખ્યાઓ 	

	<ul style="list-style-type: none">• વળતર નક્કી કરવાની રીત• વળતર ચૂકવવાની રીત	
એકમ-૫	સમાન વેતન ધારો -૧૯૭૬ <ul style="list-style-type: none">• કાયદાના ઉદ્દેશ્ય• ક્ષેત્ર વિસ્તાર• સલાહકાર સમિતિ• માલિકની ફરજો• કામદારની ફરજો• નિરીક્ષક અને વહીવટી કામગીરી• અપરાધ અને દંડ	

MSW-406: વૃદ્ધો અને અપંગ વ્યક્તિઓ સાથે સામાજિક કાર્ય

Syllabus

Theory: 4 Credits

Block:I		
વૃદ્ધાવસ્થા પરિચય		
એકમ-૧	વૃદ્ધત્વનો પરિચય <ul style="list-style-type: none"> • વિભાવના, વ્યાખ્યા અને લાક્ષણિકતાઓ • વૃદ્ધત્વ પ્રક્રિયા 	
એકમ-૨	વૃદ્ધોની સ્થિતિ અને સમસ્યાઓ <ul style="list-style-type: none"> • ભારતમાં વૃદ્ધોની સ્થિતિ (Status In India) • વૃદ્ધોની સમસ્યાઓમાં ફાળો આપનારા પરિબલો - વૃદ્ધોની સામાજિક, આર્થિક, ભાવનાત્મક અને આરોગ્ય સમસ્યાઓ 	
એકમ-૩	વૃદ્ધોની અવગણના અને દુરુપયોગ <ul style="list-style-type: none"> • વડીલ દુર્વ્યવહાર/ દુરુપયોગ • દુરુપયોગના પ્રકારો • જોખમ પરિબલો • નિવારણ (સમાજ કાર્ય અને વૃદ્ધ દુરુપયોગ) 	
Block:II		
વૃદ્ધો માટે જોગવાઈઓ , કાયદાઓ અને યોજનાઓ		
એકમ-૧	વૃદ્ધો માટે જોગવાઈઓ અને કાયદાઓ <ul style="list-style-type: none"> • વૃદ્ધો માટે બંધારણીય જોગવાઈઓ 	

	<ul style="list-style-type: none"> • માતાપિતાનું સંચાલન અને કલ્યાણ અને વરિષ્ઠ નાગરિકો અધિનિયમ, 2007 • વરિષ્ઠ નાગરિકો પર રાષ્ટ્રીય નીતિ 2011 • વિલ બનાવવી જોગવાઈ 	
એકમ-૨	<p>વૃદ્ધો માટે યોજનાઓ</p> <ul style="list-style-type: none"> • વૃદ્ધ વ્યક્તિઓ માટે એક સંકલિત કાર્યક્રમ • ઇન્દિરા ગાંધી રાષ્ટ્રીય વૃદ્ધાશ્રમ પેન્શન યોજના • વરિષ્ઠ નાગરિકોને છૂટ અને સુવિધાઓ 	
એકમ-૩	<p>વ્યવસાયિક સામાજિક કાર્ય પ્રથા</p> <ul style="list-style-type: none"> • કૌટુંબિક, સમુદાય અને સંસ્થાકીય સેટિંગ્સમાં સામાજિક કાર્ય દરમિયાનગીરી • વૃદ્ધો સાથે કામ કરવા માટે વિશેષ સામાજિક કાર્ય કુશળતા જરૂરી છે 	
એકમ-૪	<p>હેલ્પ એજ ઇન્ડિયા</p> <ul style="list-style-type: none"> • ઉદ્દેશો અને કાર્ય 	
<p>Block:III</p> <p>અપંગતા</p>		
એકમ-૧	<p>અપંગતા</p> <ul style="list-style-type: none"> • વ્યાખ્યાઓ • કારણો • વિવિધ વિકલાંગોના પ્રકારો અને તીવ્રતા અને અપંગ વ્યક્તિઓ અને તેમના પરિવારો પરની તેમની અસર. • પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને તૃતીય સ્તર પર વિકલાંગોની રોકથામ. • અપંગ વ્યક્તિઓ પ્રત્યે ગેરસમજો અને સામાજિક વલણ. • બંધારણીય જોગવાઈઓ 	

એકમ-2	The Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995	
એકમ-3	The National Trust for the Welfare of Persons with Autism, Cerebral Palsy, Mental Retardation and Multiple Disabilities Act , 1999	
એકમ-4	Rights of Persons with Disabilities Act, 2016	
એકમ-5	<p>વિવિધ યોજનાઓ / કાર્યક્રમો</p> <ul style="list-style-type: none"> • અપંગતા પ્રમાણપત્ર અને ઓળખ કાર્ડ • સહાય અને ઉપકરણોની ખરીદી / ફીટિંગ માટે વિકલાંગોને સહાય (એડીઆઈપી યોજના) • વિકલાંગોનું રોજગાર • અપંગ વ્યક્તિઓ માટે નોકરીઓ અને અન્ય સુવિધાઓનું અનામત • અપંગ બાળકો માટે એકીકૃત શિક્ષણની યોજના • અપંગો માટે શિષ્યવૃત્તિ • રેલ્વે ટ્રાવેલ કન્સેશન • આર્થિક સહાય • રાષ્ટ્રીય ટ્રસ્ટ હેઠળ યોજનાઓ અને કાર્યક્રમો: 	
<p>Block:IV</p> <p>પુનર્વસન પ્રક્રિયા અને સામાજિક કાર્યકરની ભૂમિકા</p>		
એકમ-૧	<p>પુનર્વસન પ્રક્રિયા</p> <ul style="list-style-type: none"> • પ્રારંભિક ઓળખ, સારવાર, સહાયક ઉપકરણો અને ઉપકરણોનું ફીટમેન્ટ, શિક્ષણ, વ્યવસાયિક પુનર્વસન અને કુટુંબ અને સમુદાયમાં સામાજિક એકીકરણ. 	
એકમ-૨	<p>સામાજિક કાર્યકરની ભૂમિકા</p> <ul style="list-style-type: none"> • હોસ્પિટલ અને સારવાર કેન્દ્રો, ઘર, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, વ્યાવસાયિક પુનર્વસન કેન્દ્રો, 	

	સમુદાય, અપંગ વ્યક્તિઓના સંગઠનો જેવા વિવિધ સેટિંગ્સમાં સામાજિક કાર્યકરની ભૂમિકા.	
એકમ-૩	વ્યક્તિગત, કુટુંબ અને સમુદાયના સ્તરે દરમિયાનગીરી	